

УДК 785.7

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-12>**Наталія ЛАВРИК***професор кафедри камерного ансамблю, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, вул. Новосельського, 63, м. Одеса, Україна, 65023***ORCID:** 0000-0003-0407-3533**Оксана АНДРІЯНОВА***кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри камерного ансамблю, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, вул. Новосельського, 63, м. Одеса, Україна, 65023***ORCID:** 0000-0003-1117-2425

Бібліографічний опис статті: Лаврик, Н., Андріянова, О. (2025). Еволюція композиторського стилю Мел Боні у контексті французької музичної традиції кінця XIX – початку XX століття. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 92–98, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-12>

ЕВОЛЮЦІЯ КОМПОЗИТОРСЬКОГО СТИЛЮ МЕЛ БОНІ У КОНТЕКСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Тема дослідження творчості Мел Боні є важливою для сучасного музикознавства, оскільки дозволяє переосмислити роль жінок-композиторок у розвитку французької музичної традиції кінця XIX – початку XX століття. **Метою** дослідження є аналіз еволюції музичного стилю Мел Боні у контексті французької музичної традиції кінця XIX – початку XX століття, виявлення характерних особливостей її композиційної мови та оцінка впливу соціокультурних чинників. Дослідження спрямоване на огляд камерних, сольних творів композиторки із врахуванням стилістичних, гармонічних та формотворчих аспектів, а також на розгляд її музики у взаємозв'язку з творчістю сучасних французьких композиторів і загальними тенденціями музичного модернізму та імпресіонізму. **Методологічною основою** роботи стали порівняльно-стилістичний аналіз, історико-музикознавчі методи, естетико-структурний підхід. Дослідження включає аналіз нотного матеріалу, врахування музичної критики та історичних джерел, що дозволяє оцінити еволюцію композиційного мислення Боні і її внесок у розвиток інструментальної та вокальної музики свого часу. **Наукова новизна** роботи полягає у здійсненому системному аналізі музики Мел Боні із врахуванням її стилістичної еволюції, взаємодії романтичної традиції та модерністських тенденцій. У **висновках** підкреслюється, що творчість Мел Боні демонструє тональну цілісність та виразну колористику, а також відображає соціокультурні особливості епохи. Не варто шукати «жіночі» риси в музиці Мел Боні і робити висновки про її творчість, ігноруючи соціальний контекст. Натомість, критично аналізуючи життя та музику композиторки, потрібно розглядати її як митця із власною художньою мовою. Результати дослідження можуть сприяти включенню творів Мел Боні до сучасного концертного репертуару та наукового дискурсу.

Ключові слова: Мел Боні, композиторський стиль, пізньоромантичний стиль, жанр, камерна музика, французька музика, романтична традиція, модернізм.

Natalya LAVRYK*Professor at the Chamber Ensemble Department, A.V. Nezhdanova Odesa National Academy of Music, 63 Novoselskogo St, Odesa, Ukraine, 65023***ORCID:** 0000-0003-0407-3533**Oksana ANDRIIANOVA***PhD in Arts, Associated Professor at the Chamber Ensemble Department, A.V. Nezhdanova Odesa National Academy of Music, 63 Novoselskogo St, Odesa, Ukraine, 65023***ORCID:** 0000-0003-1117-2425

To cite this article: Lavryk, N., Andriianova, O. (2025). Evoliutsiia kompozytorskoho stylu Mel Boni u konteksti frantsuzkoï muzychnoi tradytsii kintsia XIX – pochatku XX stolittia [The evolution of Mel Bonis compositional style in the context of the French musical tradition of the late 19th and early 20th centuries]. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 92–98, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-12>

THE EVOLUTION OF MEL BONIS COMPOSITIONAL STYLE IN THE CONTEXT OF THE FRENCH MUSICAL TRADITION OF THE LATE XIX AND EARLY XX CENTURIES

*The study of Mel Bonis's work is important for contemporary musicology, as it allows us to rethink the role of female composers in the development of the French musical tradition of the late 19th and early 20th centuries. **The aim** of the study is to analyse the evolution of Mel Bonis's musical style in the context of the French musical tradition of the late 19th and early 20th centuries, to identify the characteristic features of her compositional language and to assess the influence of socio-cultural factors. The study focuses on an overview of the composer's chamber and solo works, taking into account stylistic, harmonic and formative aspects, as well as an examination of her music in relation to the work of contemporary French composers and general trends in musical modernism and impressionism. **The methodological basis** of the work is comparative stylistic analysis, historical and musicological methods, and an aesthetic and structural approach. The study includes an analysis of musical material, taking into account music criticism and historical sources, which allows us to assess the evolution of Bonis' compositional thinking and her contribution to the development of instrumental and vocal music of her time. **The scientific novelty** of the work lies in the systematic analysis of Mel Bonis's music, taking into account its stylistic evolution and the interaction between the Romantic tradition and modernist tendencies. **The conclusions** emphasise that Mel Bonis's work demonstrates tonal integrity and expressive colouring, as well as reflecting the socio-cultural characteristics of the era. It is not worth looking for 'feminine' traits in Mel Bonis's music and drawing conclusions about her work while ignoring the social context. Instead, when critically analysing the composer's life and music, she should be viewed as an artist with her own artistic language. The results of the study may contribute to the inclusion of Mel Bonis's works in the contemporary concert repertoire and academic discourse.*

Key words: Mel Bonis, compositional style, late Romantic style, genre, chamber music, French music, Romantic tradition, modernism.

Актуальність проблеми вивчення творчості Мел Боні обумовлена необхідністю комплексного дослідження її музики як значущого явища у культурному та музичному процесі кінця XIX – початку XX століття. Незважаючи на наявні біографії та окремі аналітичні праці, детальний музично-теоретичний та стилістичний аналіз її камерних, сольних і вокальних творів залишається обмеженим.

Сучасні дослідження не сприймають Мел Боні як «забуту жінку-композиторку», а радше відкривають надзвичайно плідну мисткиню, чия творчість поєднувала традиції романтизму з модерністськими тенденціями, що дає змогу оцінити її внесок у розвиток європейської музики. Актуальним є вивчення взаємозв'язку її музики з соціальним становищем жінки-композиторки, а також аналіз виконання і інтерпретації творів сучасними музикантами.

Враховуючи перспективи подальших досліджень, актуальність проблеми полягає у можливості створення ґрунтовної систематизації і музично-наукового осмислення спадщини Мел Боні, що сприятиме ширшому включенню її творчості до національного та міжнародного музичного дискурсу та підвищенню її видимості в академічному та виконавському середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на наявні біографії, музика

Мел Боні досі не зазнала ґрунтовного аналізу. Американська флейтистка Джена Даум у своїй докторській дисертації (Daum, 2013), присвяченій шести творам Боні для флейти, розглядає ці композиції здебільшого з точки зору опису та методичних рекомендацій щодо виконання. Праця Крістін Желіо (Gélot, 2009) надає цінний огляд масштабності та різноманітності творчості композиторки, проте не містить детального музично-аналітичного розбору конкретних творів.

Біографія 2005 року авторства Доротеї Шенк (Schenck, 2005) представляє дослідження композиторки та її життя, спираючись на текст Крістін Желіо для підтвердження фактів про її життя, творчість, філософію та естетику. Ця робота побудована більше за тематичним, ніж хронологічним принципом, з розділами, присвяченими творам Мел Боні для конкретних інструментів, а також таким темам, як «природа» та «релігія».

Онук композиторки Мішель Доманж у 1990 році написав книгу під назвою «Ah! mes aïeux» («Ах, мої предки!»), в якій простежує історію родини Доманж через розповіді про своїх предків та їхні стосунки з відомими особистостями, зокрема Емілем Золя та Олександром Дюма. В книжці наявний короткий біографічний огляд Мел Боні, акцентуючи увагу на її кар'єрі піаністки та композиторки.

В українському музикознавстві останні роки спостерігається значний інтерес до творчості жінок-композиторок, що відображається у численних працях сучасних дослідників, зокрема М. Довгої (Довга, 2025) та М. Чернявської (Чернявська, 2004). Їхні дослідження висвітлюють історичні, соціальні та культурні аспекти становлення жінок у музичному середовищі, аналізують особливості їхньої творчості та вплив на національну музичну культуру.

Проте спеціальна увага до творчості Мел Боні у вітчизняних наукових дослідженнях поки що залишається обмеженою, незважаючи на те, що її твори активно входять до репертуару українських виконавців і використовуються у навчальному процесі. Брак ґрунтовного аналізу її музики створює певний пробіл у розумінні ролі та значення жінок-композиторок у світовому музичному процесі, а також обмежує можливість більш повного включення її творчості до національного та міжнародного музичного дискурсу.

Мета дослідження – простежити еволюцію музичного стилю Мел Боні у контексті французької музичної традиції кінця XIX – початку XX століття, визначити характерні риси її композиційної мови, взаємозв'язок із сучасними їй музичними тенденціями та оцінити вплив соціокультурних чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мелані Елен Боні (Mélanie Hélène Bonis, 1858–1937) – французька композиторка, творчий шлях якої припав на період переходу від романтизму до нових музичних тенденцій початку XX століття. Попри появу модерністських стилів, Мел Боні (псевдонім, під яким вона працювала та видавала свої твори) залишалася вірною пізньоромантичному стилю: її музика дотримувалася традиційної тональної структури та класичних форм.

Остання третина XIX століття у Франції стала періодом значних культурних і політичних змін. Запровадження Третьої республіки (1870–1940) супроводжувалося активним розвитком ідеологій патріархату та націоналізму, які безпосередньо впливали на суспільні уявлення про роль жінки. Проте, як зазначається в дослідженні Чернявської М., «блискуче XIX століття дало світові багатьох талановитих жінок, чим спростувало так звану універсальну першість сильної статі над слабкою. Ці жінки

особливо виявляли себе в тих сферах діяльності, де переважали фантазія і почуття» (Чернявська, 2004: 3).

У Франції панували стереотипи щодо жінок-композиторок, що накладало обмеження на їхню творчість і ускладнювало доступ до концертних майданчиків, замовлень і публікацій. «Жінкам того часу приписували ірраціональність, відсутність аналітичного та критичного мислення, надмірну емоційність» (Цю Діфань, 2023: 214). Вплив цих соціальних конструкцій виходив далеко за межі освітніх і професійних обмежень і позначався на музичному стилі Мел Боні, визначаючи особливості її композиційного підходу та вибір художніх засобів.

Композитори, такі як Мелані Боні та Сесіль Шамінад, стикалися з численними соціальними та культурними обмеженнями, притаманними музичному середовищу кінця XIX – початку XX століття, які суттєво звужували їхні можливості здобути визнання серед колег і публіки. Ці бар'єри включали упереджене ставлення до жінок у професійному музичному житті, обмежений доступ до престижних концертних майданчиків, замовлень і публікацій, а також недостатню підтримку критиків і меценатів.

Як наслідок, їхня творчість лишалася маловідомою, а вплив і значущість їхніх композицій у подальшому залишалися недооціненими, що суттєво позначилося на спадщині їхніх музичних досягнень. Влучно про це висловилося доцент історії музики Консерваторії Джузеппе Верді в Мілані Пінуккья Каррер: «Якщо взяти до уваги імена Джоакіно, Йоганнеса, Людвіга, Річарда, Джузеппе, Йоганна Себастьяна, Жоскена, Гійома чи Клаудіо, то концертні зали чи театри відвідає прихильна публіка, як одразу знає, що це Россіні, Брамс, Бетховен, Вагнер, Верді, Бах, Дебре, Машо і Монтеверді... але що можна подумати, якщо згадати імена Марія, Джулія, Елізабет, Жермен, Тереза, Карлотта, Мел чи Ненсі? Впевнена – не всі подумають про прізвища Шимановська, Реклі, Жаке де Ла Герр, Тайєфер, Аньєзі, Феррарі, Боні або Ван де Вейте» (Zattra, 2018: 193).

Наприкінці XIX – на початку XX століття деякі французькі композитори продовжували традиції «Музичного оновлення», започаткованого «Національним товариством музики» під керівництвом Каміля Сен-Санса та пізніше Сезара Франка. Вони активно працювали над

великими симфонічними та камерними формами, прагнучі створити національно самобутнє французьке мистецтво, часто спираючись на елементи фольклору та народної музики. У цей же період спостерігалось поступове розширення доступу жінок до професійної музичної освіти: дівчата все частіше вступали до консерваторій, а жінки почали обіймати викладацькі посади, що відображало певні зрушення у соціокультурному контексті музичної сфери Франції (Довга, 2025: 21).

Оцінена у 1881 році своїми професорами Паризької консерваторії як «найсильніша студентка в класі» (Gélot, 2009: 36), композиторка Мел Боні (1858–1937) залишалася відносно маловідомою. Зважаючи на те, що її однокласниками були Клод Дебюссі, Габріель П'єрне та Ернест Шоссон, така оцінка свідчить про високий рівень її музичної майстерності. Особливо дивує її відносна невідомість на тлі значного творчого доробку, що налічує понад триста творів у різних інструментальних та вокальних жанрах.

Жінки-композиторки часто вдавалися до псевдонімів, що приховували їхню стать, щоб здобути повагу публіки та критиків і подолати упередження, пов'язані з жіночим іменем. Мелані Боні усвідомлювала, що її творчість не сприйматимуть серйозно, і підписувала свої твори як «Мел». Прем'єра її Квартету сі-бемоль мажор ор. 69 за участі Каміля Сен-Санса викликала у нього здивування: «Я ніколи не повірив би, що жінка може написати таке. Вона знає секрети майстерності» (Gélot, 2009: 202).

Мел Боні створила понад 300 творів у різних жанрах: сольних і камерних, вокальних і хорових, для фортепіано та органу, а також оркестрових. Хоча більшість її музичних творів була написана для фортепіано, органу та голосу, композиторка виявляла прихильність до флейти, скрипки та віолончелі. Вона написала десять творів для флейти, включаючи шість творів для флейти та фортепіано і чотири камерні твори: Сюїта для тріо ор. 59 (1899), Фантазія для септету ор. 72 (1906), Сцени з лісу ор. 123 (1927), Сюїта в старовинному стилі ор. 127 (1928). Цей ваговитий список є результатом її дружби з відомим флейтистом Луї Флері. Стиль її музики для флейти, особливо її сольних творів, імітує співучість виконавської манери Л. Флері. По камерних творах для

флейти можна простежити розвиток її композиторської майстерності та домінуючі стилі в кожному періоді.

В дослідженні Gélot C. (2009) поділено творчий доробок Мел Боні на три періоди за особистими подіями:

1892–1900 – твори для аматорів; музика проста і легка для сприйняття, з приємними мелодіями. Мел Боні написала дуже мало камерних творів протягом цього періоду; її основна увага була зосереджена на фортепіанних і вокальних творах;

1900–1914 – композиції підвищеної складності, які вимагали від виконавців більш високого рівня майстерності в порівнянні з попереднім періодом;

1922–1937 – камерні твори, а також духовна музика для органу та релігійні хорові твори. Усі періоди відзначені еволюцією композиторського стилю від традиційного до експериментального.

Повертаючись до раннього періоду творчості композиторки, варто згадати про Ноктюрн для струнного тріо з арфою (1892). Пізніше Мел Боні його переробила для гобоя, валторни, віолончелі та арфи як конкурсну роботу для Société des Compositeurs de Musique (1899). Сюїта у цьому складі отримала першу премію, проте рукопис не зберігся. Того ж року Мел Боні створила ще три камерні твори, зокрема тріо «Сюїта Орієнталь» ор. 48 для скрипки, віолончелі та фортепіано. Незважаючи на відносну простоту, музика цього періоду вирізняється художньою структурованістю: чітке дотримання тональності, каденції, контраст темпу, фортепіанна партія переважно виконує функцію акомпанементу.

Протягом 1900–1914 рр. Мел Боні переживала справжнє творче піднесення. У 1900–1905 роках композиторкою створено 4 фортепіанні п'єси, 4 *melodie*, оркестровий твір, 2 музичні композиції на поетичні тексти та 7 камерних творів, серед яких тріо, квартет і дві сонати. Тріо для хроматичної арфи та двох духових інструментів здобуло першу премію на конкурсі Société des Compositeurs de Musique (1905). У цей же період була написана Соната для флейти і фортепіано ор. 64, присвячена Луї Флері.

На відміну від попереднього періоду, Мел Боні почала експериментувати з сучасними

стилями, поширеними в Парижі на початку ХХ століття. Найвизначнішим твором цього періоду став Квартет ор. 69 для фортепіано та струнного тріо, над яким композиторка працювала п'ять років. У творі застосовано прогресивні гармонії, складний тематизм і ритмічна організація. Роль фортепіано стала центральною в ансамблевих творах пізньоромантичного стилю. Окремі партії були більш складними з технічної точки зору і вимагали вищого рівня музичної майстерності.

Музика цього періоду вже не була призначена для аматорів, які грали вдома або в салонах, а була спрямована на виконання в концертних залах професійними музикантами. Розділи залишалися чіткими і в основному контрастували за темами, тональністю та темпом. Це дозволяло більшу гнучкість у темпі або стилі *rubato*, що було характерним для фортепіанних творів Ф. Шопена і Ф. Ліста. Багаті гармонії та різноманітні ритми свідчать про відношення музики до пізнього романтизму. Всі ці зміни збіглися з тим, що артистка почала більш свідомо прагнути вдосконалити свою майстерність і знайти своє місце в концертному світі.

Останній період творчості Мел Боні розпочався після короткої перерви, спричиненої Першою світовою війною. Композиторка пережила низку трагічних подій (Gélot, 2009: 142), які визначили напрямки її музичного стилю в цей період (смерть чоловіка Альбера Доманжа в 1918 році і сина Едуара Доманжа в 1932 році, що спричинило у неї глибоку депресію). Вона знайшла притулок у музиці і в шістдесят п'ять років знову зацікавилася композицією. Релігія стала центральною темою її останніх років, що проявилася в численних органкових творах і релігійних вокальних творах, які складають основну частину її творчості цього періоду. В той же час останній період творчості знаменується експериментами з джазовими ритмами, імпресіонізмом, бароковими техніками та програмною музикою.

Мел Боні створила шість нових творів для флейти в цей період, а також Соната для скрипки і фортепіано ор. 112, і Квартет ре мажор ор. 124. Ці дві роботи відображають життєву силу старіючої композиторки. Соната для скрипки і фортепіано стала втіленням пізньоромантичного стилю, який залишався домінуючим у цей період, тоді як Квартет дозволяв

уявити музику, яку Мел Боні могла б створити, якби вона прийняла сучасні стилі джазу та імпресіонізму. Квартет був одним з її найдорожчих творів, як видно з листа, який вона написала Мадлен: «Мій квартет поступово завершується. Я вважаю його своїм музичним заповітом, хоча я все ще живу на землі» (Gélot, 2009: 262).

Мел Боні у цей період була більш схильна до експериментів. Популярність джазової музики у Франції справила враження на композиторку, і вона включила її у «Бостонський вальс» та скерцо з Квартету. Попри використання сучасних технік, композиторка лишалася вірною тональному мисленню та класичним формам.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Було б неточно стверджувати, що прихильність Мел Боні до романтизму якимось чином обмежувала її композиторський стиль або робила його статичним. Хоча деякі її сучасники, такі як К. Дебюссі, прагнули кардинально зруйнувати існуючі традиційні форми та гармонії, композиторка залишалася обережною щодо інновацій лише заради новизни, вважаючи за краще слідувати власному почуттю доброго музичного смаку: вона писала, що «страх перед банальністю – це свого роду нісенітниця, яка коштувала дуже талановитим митцям втрати їхньої справжньої особистості» і що «новизна... це чеснота, яка відрізняється від цінності» (Schenck, 2005: 61).

Мел Боні належала до категорії композиторів, які, зберігаючи структурну цілісність та тональну визначеність, характерні для пізньоромантичного періоду, водночас активно інтегрували елементи модернізму у свої твори. Це поєднання дозволяло композиторці створювати оригінальні музичні форми, де традиційна тональна організація доповнювалася новаторським гармонічним колоритом, використанням східних ладів, експериментами з формою та фактурою.

Вплив імпресіоністичних тенденцій у її творчості проявлявся у майстерному застосуванні колористичних гармоній, нюансованому ритмічному малюнку та свободі музичної форми, що створювало особливу атмосферу тонкої експресії та образності. Такий підхід не був унікальним Мел Боні: серед її сучасників, зокрема К. Сен-Санса, С. Франка та В. Д'Інді, також спостерігалось прагнення зберегти тональність і класичні структурні принципи,

водночас інтегруючи сучасні музичні ідеї, що дозволяло створювати твори, водночас традиційні за основою і новаторські за виразними засобами.

Таким чином, творчість Мел Боні демонструє, як романтична спадщина може взаємодіяти з модерністськими течіями, створюючи стиль, який поєднує стабільність тональної організації з експериментальною свободою і виразною колористикою, що стало характерною ознакою музичного середовища Парижа кінця XIX – початку XX століття.

Перспективи подальших досліджень творчості Мел Боні полягають у поглибленому аналізі її музики не лише як прикладу жіночої творчості, а як значущого явища у контексті

музичного процесу кінця XIX – початку XX століття. Нинішні дослідження не є простим «викриттям забутої жінки-композиторки», а радше відкриттям надзвичайно плідної та талановитої художниці, чия музика й досі потребує систематичного вивчення.

В перспективах детальний музичний аналіз камерних, сольних і вокальних творів Мел Боні; порівняння стилістичних особливостей із сучасними французькими композиторами; а також дослідження виконання та інтерпретації її творів сучасними музикантами. Такі підходи дозволять не лише глибше зрозуміти художню мову Мел Боні, а й оцінити її внесок у розвиток музичної культури та історію жіночої композиторської діяльності у Європі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Довга Д. Ю. Скрипкова творчість жінок-композитрок початку XIX – середини XX століття. Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття наукового ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Львів, 2025. 75 с.
2. Цю Діфань. Феномен жінки-композитора в музичній культурі Китаю XX століття. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2023. № 2. С. 213–218.
3. Чернявська М. «Муза натхненного фортепіано...» (Марі Мок-Плейель). Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки і практики освіти, 13, 2004. 205–215.
4. Bennett D., Hennekam S., Macarthur S., Hope C., Goh T. Hiding gender: How female composers manage gender identity. Journal of Vocational Behavior. U.S. : Academic Press. 2019, Vol. 113. P. 20-32.
5. Daum J. “Mel Bonis: Six Works for Flute and Piano.” Arizona State University, 2013. 118 p.
6. Domange M. Ah! Mes aïeux: 1830-1945. Évian: Éditions du Nant d’Enfer, 1990. 205 p.
7. François V. “Mel Bonis (1858-1937) : une vocation de compositrice contrariée”. Université Paris-Sorbonne UFR de Musique et Musicologie, 1999. 78 p.
8. Géliot C. Mel Bonis: femme et “compositeur” (1858-1937). 2ème édition. Univers Musical. Paris: Éditions L’Harmatan, 2009. 317 p.
9. McVicker M. Women Composers of Classical Music: 369 Biographies through the Mid- 20th Century. Jefferson, NC: McFarland, 2010. 258 p.
10. Schenck D. “Très douée, bonne musicienne” : die französische Komponistin Mel Bonis (1858-1937). Oldenburg: Bibliotheks und Informationssystem der Universität Oldenburg. 2005. 110 p.
11. Zattra L. Von Francesca Caccini zu Francesca Verunelli. Festival de musiques nouvelles Philharmonie Luxembourg. Philharmonie Luxembourg. 13-25.11.2018, Lydia Rilling, Stephan Gehmacher, Tatjana Mehner (eds.), Luxembourg, ISBN 978-2-9199443-4-7, 2018. P. 192-195. URL : https://www.academia.edu/37995490/_Von_Francesca_Caccini_zu_Francesca_Verunelli_Komponistinnen_in_Italien_

REFERENCES:

1. Bennett, D., Hennekam, S., Macarthur S., Hope ,C., Goh, T. (2019). Hiding gender: How female composers manage gender identity. Journal of Vocational Behavior. U.S. : Academic Press. Vol. 113. P. 20-32 [in English].
2. Chernyavska, M. S. (2004). Muza natkhennoho fortepiano...Mari Mok-Pleiel) [The Muse of Inspired Piano... (Mari Mok-Pleiel)]. Problems of Interaction of Art, Pedagogy, Theory and Practice of Education, 13, 205–215 [in Ukrainian].
3. Daum, J. (2013). Mel Bonis: Six Works for Flute and Piano. Arizona State University. 118 p [in English].
4. Difan, Qiu. (2023). Fenomen zhinky-kompozytora v muzychnii kulturi Kytaiu XX stolittia [Phenomenon of Female Composer in Musical Culture of China in the Twentieth Century]. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 2, 213–218 [in Ukrainian].
5. Domange, M. (1990). Ah! Mes aïeux: 1830-1945 [Ah! My ancestors: 1830–1945]. Évian: Éditions du Nant d’Enfer. 205 p. [in French].

6. Dovha, D.Yu. (2025). Skrypkoва tvorchist zhynok-kompozytorok pochatku XIX – seredyny XX stolittia [Violin works of women composers of the early 19th and mid – 20th centuries]. Qualifying scientific work in the form of a manuscript. Scientific justification of the creative art of the project for obtaining a scientific degree of Doctor of Arts in the specialty 025 « Musical Arts». Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine, Lviv. 75 p. [in Ukrainian].
7. François, V. (1999). Mel Bonis (1858-1937) : une vocation de compositrice contrariée” [Mel Bonis (1858–1937): a thwarted vocation as a composer]. Université Paris-Sorbonne UFR de Musique et Musicologie. 78 p. [in French].
8. Géliot, C. (2009). Mel Bonis: femme et “compositeur” (1858-1937) [Mel Bonis: woman and “composer” (1858-1937)]. 2ème édition. Univers Musical. Paris: Éditions L’Harmatan. 317 p. [in French].
9. McVicker, M. (2010). Women Composers of Classical Music: 369 Biographies through the Mid- 20th Century. Jefferson, NC: McFarland. 258 p. [in English].
10. Schenck, D. (2005). Très douée, bonne musicienne : die französische Komponistin Mel Bonis (1858-1937) [Highly talented, accomplished musician: the French composer Mel Bonis (1858-1937)]. Oldenburg: Bibliotheks und Informationssystem der Universität Oldenburg. 110 p. [in German].
11. Zattra, L. (2018). Von Francesca Caccini zu Francesca Verunelli. Festival de musiques nouvelles Philharmonie Luxembourg [From Francesca Caccini to Francesca Verunelli. Festival of New Music, Philharmonie Luxembourg]. Philharmonie Luxembourg. 13-25.11.2018, Lydia Rilling, Stephan Gehmacher, Tatjana Mehner (eds.), Luxembourg, ISBN 978-2-9199443-4-7, 2018. P. 192-195. URL : https://www.academia.edu/37995490/_Von_Francesca_Caccini_zu_Francesca_Verunelli_Komponistinnen_in_Italien_ [in Italian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.11.2025

Дата публікації: 30.12.2025